

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plačila in pošila se v Ljubljani.

LETO VII.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 23. februarja 1924.

Telefon štev. 552

ŠTEV. 24.

Državna obrtna banka.

V Zagrebu se je vršil v prostorih trgovske in obrtniške zbornice dne 20. t. m. sestanek zastopnikov gospodarskih korporacij, na katerem se je razpravljalo o ustanovitvi državne obrtne banke. Predsednik beogradske obrtne banke g. M. Stojanović, ki je duša cele akcije za ustanovitev te banke, je podal izčrpen historijat tega vprašanja ter naposled pojasnil glavna določila bančnega pravilnika.

G. Stojanović je uvodoma omenil, da so gospodarske razmere, osobito neugodne carinske pogodbe primorale srbskega obrtnika, da je iskal že pred 40 leti izhod iz težkega položaja v združništvu. Ustanavljale so se že tedaj razne produktivne, kreditne zadruga v najrazličnejših oblikah, ki so stremele za tem, da se izboljša gmočno stanje obrtništva. Zbog pomanjkanja literature in dobrih učiteljev, ki bi podučili obrtnika o važnosti združništva in zbog pomanjkanja kreditov so pa zadruga propadle. Sele po balkanski vojni se je začelo novo gibanje med obrtniki, tehnika se je izboljšala, obrati so se modernizirali in obrtnik je izdeloval že za trg. Zgodovina srbskega obrtništva ne pozna takega poleta, kakor je bil neposredno pred izbruhom svetovne vojne.

Prva leta po vojni se je obrtništvo razmeroma kmalu opomoglo. Toda denarna kriza je začela že l. 1920. Hlačiti med vsemi stanovi baš najbolj obrtništvo. Obrtni zbornici v Beogradu se je posrečilo, da je našla v osebi ministra trgovine in industrije g. dr. Kojića človeka, ki je pokazal najboljšo voljo in dokaj umevanja za težnje obrtniškega stanu. Septembra meseca je minister dr. Kojić prisostvoval seji obrtne zbornice v Beogradu, še isti dan se sestane odsek izvoljen za kompilacijo zakonskega načrta, ki se je kmalu nato izdelal, obravnaval v zakonodajnem odboru in ki ima biti v najkrajšem času predloženo plenurnu skupščini. Zbog te, upravnirzlične hitrosti — se upravičuje g. Stojanović — ni bilo mogoče zaslišati mnenja vseh zainteresiranih organizacij.

G. Stojanović je nato obrazložil pravila banke, ki določajo v glavnem:

»Povlaščena zemaljska zanatska banka A. D.« je akcijska družba in ima svoj sedež v Beogradu. Banka bo po potrebah obrtništva odpirala filijale in zastopništva v vseh mesnih kraljevine SHS. Cilj banke je, da podpira obrtniško delavnost in sodeluje pri jačanju ekonomsko-financične moči obrtništva, da bi na ta način olajšala obrtnikom in obrtniškim ustanovam čim intenzivnejši razvoj in da bi jim nudila cene kredite.

Osnovna glavnica banke znaša 40 milijonov dinarjev, ki so razdeljeni na 400.000 delnic po nominalnih 100 dinarjev. Vplačilo osnovne glavnice se bo izvršilo v dveh emisijah po 20 milijonov dinarjev vsaka. Prva emisija se ima vplačati do konca leta 1926. Nato se bo razpisala druga emisija na ta način, da se bo 50% akcij prepustilo novim delničarjem in 50% pa stariim. Ako se od starih delničarjev ne vpiše 50% te emisije, se prepusti preostanek na svoboden vpis novim delničarjem. Osnovna glavnica se sme s

sklepom zbora in po odobritvi ministra trgovine in industrije povečati. Način, čas vplačanja in emisijski kurz novih delnic, bo določil na predlog upravnega odbora, zbor delničarjev. Pri prvi emisiji bo določil razdelitev akcij ustanovni odbor, pri drugi pa upravni odbor. Pri vpisu delnic mora delničar dati pismeno izjavo z označbo svojega imena in priimka, mesta bivanja, zanimanja in iznos vpisa.

Vplačilo prve emisije se ima izvršiti v roku treh let in to v mesečnih obrokih. Prvo plačilo mora znašati 20%, ostalo se razdeli na enake mesečne obroke. Pri položitvi denarja dobijo delničarjičasne delnice na ime. Začasne delnice se smejo po predhodnem odobrenju upravnega odbora prenesti tudi na druge osebe. Načasne delnice, ki niso popolnoma vplačane, bo banka delila dividendo sorazmerno z vplačanim kapitalom. Stalna delnica, katero dobijo delničarji po končnem vplačilu, se glasi na ime in se ne da deliti.

Delničarji banke morejo postati: država, obrtniki, njih žene in otroci, obrtniške zadruga in vse obrtniške ustanove in deloma prijatelji obrtništva. Država je udeležena s 40%, obrtniki, obrtniške zadruga in ustanove z 51%; na ostanku smejo participirati prijatelji obrtništva.

Banka odgovarja za svoje obveze s celokupno imovino, delničarji pa do nominalnega iznosa delnic. Delničarji imajo pravico na sorazmerno udeležbo na čistem dobičku, kakor tudi na premoženju banke. Da bo mogla banka doseči namen, ki ga zasleduje po svojih pravilih, se država odpoveduje udeležbi na dobičku.

Banka bo dajala menična posojila in posojila na tekoče račune obrtnikom neposredno ali potom obrtniških zadrug; dajala bo posojila na proizvode in izgotovljeno blago; pomagala bo odvarjati skupne obrtne prodajalne (bazarje), kakor tudi obrtniške razstave; posredovala bo pri dobavi obrtnikom in njihovim strokovnim zadrugam ceni materiala in polfabrikate, kakor tudi moderno orodje in stroje. Banka bo izvrševala vse posle, ki spadajo v delokrog banke, kot denarne, gospodarske ustanove. Obresna mera se bo določila na skupni seji upravnega in nadzornega odbora po obresni meri Narodne banke kraljevine SHS in po gospodarskih razmerah v državi, toda s tem, da ne sme obresna mera banke prekoračiti dvakratno obresno mero Narodne banke. Ako bi se gospodarsko-financične prilike tako izpremenile, da bi predvidena maksimalna obresna mera mogla ogroziti obstoj banke, sme upravni odbor na skupni seji z nadzornim odborom predložiti ministru trgovine in industrije, da se obresna mera po njegovem odobrenju tudi zviša.

Tri delnice imajo na zboru pravico enega glasu, toda posamezni delničarji ne morejo imeti več nego 10 glasov. Glasovati smejo delničarji osebno ali po pooblaščenih.

Upravni odbor šteje 24 članov, ki morajo biti obrtniki, od katerih mora 12 stalno bivati v Beogradu. Izvoljeni član mora, predno nastopi svojo funkcijo, položiti pri banki v depozit 150 delnic na račun kavcije. Upravni odbor izbere na prvi seji

po konstituiranju iz svoje sredine 6 oseb, ki bivajo stalno v Beogradu in ki tvorijo s predsednikom upravnega odbora in dežurnim članom izvršilni odbor. Izvršilni odbor ima med drugim nalogo, da sklepa o kreditih, o prenosu akcij in o vseh nujnih vprašanjih, ki se ne bi mogla odložiti do sestanka upravnega odbora.

Nadzorni odbor, ki je vrhovni organ banke, tvori 9 članov. Od teh izberejo delničarji 6, 3 pa imenuje država in to: zastopnika Ministrstva trgovine in industrije, Uprave fondov in Narodne banke. Člani nadzornega odbora, razen onih, ki so določeni od države, morajo, predno nastopijo funkcijo, položiti kot kavcijo 100 bančnih delnic.

Od čistega letnega dobička se odda: 1. 6% najmanje za dotacijo rezervnega fonda; 2. 7% na račun tanijem članom upravnega sveta; 3. 4% na račun tanijem nadzornemu odboru; 4. 3% na račun tanijem bančnim uradnikom; 5. 2% fondu za negotove terjatve; 6. 1½% penzijskemu fondu bančnih uradnikov; 7. 1% fondu za pomaganje obrtniške literature; 8. ostanek čistega dobička se razdeli med delničarje ali pa se s tem postopa tako, kakor določi zbor.

Državno nadzorstvo bo izvrševal komisar, katerega imenuje kralj na

predlog ministra trgovine in industrije z ukazom, v katerem se mu določi čin in letna plača. Komisar je državni uradnik, a plača ga banka.

Po poročilu se je razvila živahna debata. Vsi govorniki brez izjeme so odločno protestirali proti temu, da se ni pri sestavi načrta vprašalo za mnenje zainteresirane zbornice in večino prečanskih obrtniških organizacij. V meriformem oziru se je ugovarjalo, da se niso zadostno upoštevali interesi prečanskega obrtništva, da ne nudijo pravila zadostnega jamstva, da bo banka služila v enaki meri interesom celokupnega našega obrtništva. Iz Slovenije sta govorila v imenu trgovske in obrtniške zbornice g. dr. Pless in v imenu mariborskih obrtnikov g. Džamonja. Zvezo obrtnih zadrug v Ljubljani je zastopal g. E. Franchetti.

Predsednik zagrebške trgovske in obrtniške zbornice g. Vl. Arko je ob sklepu konference apeliral na g. Stojanovića, naj bi ministru g. dr. Kojiću poročal o utisih, ki jih je dobil na sestanku in naj bi mu toplo priporočal, da skliče takoj ankefo vseh prizadetih korporacij in organizacij, na kateri se naj podrobno razpravlja o definitivni redakciji načrta, predno pride v plenum skupščine.

Trije meseci rentne marke.

Te dni je postala nemška rentna marka tri mesece stara. Malo je tako mladih otrok, ki bi bili toliko doživeli, oziroma sami povzročili zgodovinske dogodke, kakor jih je rentna marka. Iz zgodovine nemškega denarstva ime te marke pač nikoli ne bo izginilo.

Naš čas zelo hitro živi in se je zato tudi prav hitro navadil na rentno marko in računi z njeno stalno vrednostjo kakor z nečem, kar je samoobsebi umljivo. Rentna marka je uspešna in tega ne more nihče tajiti. Takrat, ko se je rodila, je delalo 60 naliskalnic bankovcev dan in noč mrzlično. Vedno nove množine so prihajale na dan, z vedno večjimi številkami in z vedno manjšo nakupno močjo. Kolikor več denarja so napravili, tembolj neradi so ga ljudje sprejemali. Kajli veliko hitreje, kakor so se dvigale številke dohodkov, so se dvigale številke cen za predmete vsakdanje rabe. Sicer je bilo pa vse skupaj samo umetna samoprevara; to ni bila draginja, ki je prihrumela nad deželo, to je bila številčna omama, ki je omamila vse, najrevnejše in najbogatejše.

Kakor hitro je kdo imel večjo množino denarja v rokah, takoj se je pričela skrb, kako bi se ga brez prevelikih izgub znebil. Kaj naj hitro kupim, če denar čez par ur ne bo nič več vreden? Kupovali so predmete stalne vrednosti, plačevali so inozemske devize za previsoke cene, in vse to ni koristilo ne posamezniku in ne nemškemu gospodarstvu v celoti; ležalo je mrtvo in brez obresli, a bilo je vseeno boljše kakor pa nakopičene marke, vsak dan manj vredne. Gospodinje so letale okoli z denarjem, ki je dosegel astronomsko visoke številke, ki je bil pa vreden komaj pol groša. In kako so gledale, da so spravile zanj vsaj borno južino skupaj. Marsikomu se zdijo tisti dnevi daveče

more, kakor strašne sanje, kj jih imamo napol bdeč. V to gospodarsko meglo brezupnosti se je razlegel krik: »Tako ne more iti naprej!« Slo je pa vendar še malo naprej, vsaj toliko, da se je pojavila rentna marka. Pojavila se je kot nekakšno Kolumbovo jajce, kot čudež, ki je pa temeljil na zelo realni podlagi. Vse nemško gospodarstvo je vzelo nase dolg 3.2 milijard, razdeljen na polovico na poljedelstvo in sorodne obrate, na polovico pa na industrijo in sorodna podjetja. Ti dolgovi in te zadolžnice so pravzaprav nepremična glavnica, ki jo napravijo premično šele rentna pisma. Nemška rentna banka izdaja zaenkrat za 2.4 milijarde rentnih pisem, obrestajočih se s 5%. Ta pisma so podlaga za izkaze rentne banke. One vsote rentne marke, ki prihajajo v zameno za rentna pisma nazaj, ostanejo v posesti Nemške rentne banke. Zato ni rentnih mark nikoli več v obtoku, kakor je pa rentnih pisem, ki jih ima banka; to se pravi, krije je zmeraj zajamčeno. Zaenkrat ni nobene inflacijske nevarnosti; seveda se pa lahko pojavi, in — kakor slišimo — gledajo merodajni krogi pazno na to, da se taka nevarnost takoj v kati odstrani. Ravno dogodki zadnjih dni so pokazali, da ta marka še ni popolnoma varna pred raznimi napadi. Prvi napad je srečno odbila.

Nemci pravijo, da si morajo rentno marko takorekoč šele zaslužiti. Treba je oživiti zavest, da se štedenje zopet izplača in da si s štedenjem mora opomoči vse gospodarstvo. Zato so letos vpeljali tudi rentni pfenig, in pravijo, naj bo on njih gospodarski simbol. Pri pfenigu je treba spet začeti in ljudem je treba povedati: »Kdor pfeniga ne časti, marke ni vreden.«

To velja s potrebnimi spremembami seveda tudi za nas.

Inozemski krošnjariji.

V zadnjem času se ponavljajo pritožbe o dohajanju tujih krošnjarijev, posebno Rumunov v Slovenijo. Ti krošnjariji prodajajo manufakture in preproge in sicer slabe kakovosti. Izkazujejo se z legitimacijami belgrajske mestne uprave, ki jih nekateri okrajna glavarstva brez nadaljnega vidirajo. Deloma je temu postopanju okrajnih glavarstev vzrok, ker je ministrstvo za nofranje zadeve na intervencijo zunanjega ministrstva izdalo političnim oblastvom nalog, naj obravnavajo Rumune, ki prihajajo v državo po trgovskih poslih, z vso blagohojnostjo in naj jim ne delajo ovir, češ, da se ti pritožujejo nad ravnanjem tukajšnjih oblastev in bi Rumunija utegnili izvajati reformacijo. Na tozadevna vprašanja posameznih obrtnih oblastev je tukajšnji vladni oddelek za trgovino in industrijo letá sicer opozoril, da se mora blagohojnost nanašati le na vidiranje običajnih potnih listov in ponašanje napram rumunskim trgovcem in trgovskim potnikom, ne pa tudi napram onim Rumunom, ki hočejo v Sloveniji krošnjariji na podlagi potnega lista ali kakršnekoli legitimacije, ki ne odgovarja v Sloveniji veljavnim predpisom glede

krošnjarijenja. Legitimacij belgrajske mestne uprave ni smatrati za tukaj veljavne krošnjarske izkaze.

Krošnjarstvo ureja na teritoriju Slovenije ces. patent z dne 4. septembra 1882, drž. zak. štev. 252, kratko nazvan krošnjarski patent, ki je na tem teritoriju edino merodajen. Po njega § 3., točki a), odnosno po smiselni razlagi te točke na sedanje razmere smejo v Sloveniji krošnjariji samo tuzemci. Edino ti zamorejo dobiti v Sloveniji krošnjarsko dovoljenje v smislu §§ 2. do 7. in vizum po § 8. Glede krošnjarstva tudi ne prihajajo v poštev reciprociteta, ker krošnjarski patent ne vsebuje § 8. obrtnega reda sličnega določila.

Že z ozirom na to se rumunskim in sploh inozemskim krošnjarijem ne more izdati krošnjarsko dovoljenje, oziroma vidirati kakršnikoli dokument, ki naj bi služil kot krošnjarska izkaznica. Proti temu govori tudi okolščina, da prodajajo inozemski krošnjariji biago inozemskega izvora, dočim se sme po § 12. krošnjarskega patenta krošnjariji le z blagom tuzemskega izvora.

V zadevi so bila obrtnim oblastvom izdana potrebna navodila.

M. Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Okraski in barve preprog.

Tako okraski, kakor barve naših pirotskih preprog so usmerjene na okus in za potrebe na vzhodu. V tej smeri so se okraski in barve, pa tudi kompozicije barv prilagodile okusu. V kolikor se je pri nas razvijala kultura, so se sporedno razvijali tudi okraski in barve ter kompozicije barv. To se opazuje, a del javnosti zahteva, naj se ne napreduje, ampak ostane v starem tiru. Zaradi tega se mora tako izdelovanje, kakor trgovina ravnati po potrebah in zahtevah kupcev in skrbeti za to, da zadovolji zahteve po blagu, ki vsreza novemu okusu, pri tem pa ne zamerja zahtev po blagu, ki je izdelano na star način in po starem okusu. Da je to mogoče, je potrebno pirotsko preprogarstvo postaviti pod strokovnjaško vodstvo z nalogo, da prilagodi izdelovanje glede okrasov, barv in sestave barv modernim zahtevam. Ako bi se to zgodilo, bi se brez dvoma moglo potrebo v Beogradu, kjer se na drobno prodaja največ pirotskih preprog, kakor tudi potrebo v inozemstvu izdatno dvigniti. Čim bolj se naš okus približuje tujemu, in čim bolj posnemamo tujce in tudi glede pohištva, tem manj se prilagodejemo na prejšnji način izdelane preproge pohištva tujega okusa. V toliko so naši izdelovalci prisiljeni, da spravijo v sklad okus glede preprog z okusom glede pohištva, ker se sicer preproge ne bodo kupovale. To se pojavlja pri naših najimovitejših slojih, ki kupujejo cele garniture za otročje ali kadilne sobe, ne kupuje pa domačih preprog za druge sobe, ker niso v skladu z ostalim pohištvom, tapetami in slikami. Najbolj se to pokaže pri primerjanju naših preprog s preprogami tvorniškega izdelka, katerim se daje prednost, dasi niso cenejši.

To je jako važna zadeva. In komur je mar naša narodna industrija, naš Pirotski sam in pirotsko preprogarstvo, ta mora vpoštevati navedena dejstva, kajti prilagoditev izdelkov novemu okusu je vprašanje obstanka in bodočnosti našega preprogarstva. Izdelki se morajo prilagoditi ne le novemu okusu v Srbiji, ampak tudi splošnemu okusu v Evropi, ako se hoče uspešno prestati konkurenco na evropskem trgu. Zahtevi prilagoditve splošnemu okusu se ni mogla ogniti ne ena preprogarska industrija, ako je hotela, da se ne obdrži le na površju, ampak tudi širi in procvita.

(Dalje sledi.)

Industrija.

Lesna industrija na letošnjem velesjemu. Že skozi dve leti se je čutilo na velesjemu veliko pomanjkanje ene najbolj razvitih panog naše industrije — lesne. Povpraševanje po blagu je bilo tu, ponudbe premalo. — Letos namerava naša lesna industrija, zlasti pohišvena, zasesti veliko prostora in razstaviti svoje prvovrstne izdelke. Zanimajo se že sedaj nekateri velike ljubljanske pohišvene tovarne. Poleg tega je zaidril svojo podporo velesjemu lesni odsek Zveze industrijev za Slovenijo v Ljubljani. Ljubljanski velesjemu se smoteno in mirno razvijajo in od leta do leta bolj dokazujejo, kako odločilen faktor so postali na polju narodnega gospodarstva naše mlade države.

Križa v angleški bombaževinski industriji. — Manchesterško združenje bombažnih predilničarjev je sklenilo, da se sklepa o predlogu, po katerem naj se ustavi delo v predilnicah v ponedeljek, sredo in soboto. Od novembra prošlega leta ni bilo nobenega enotno organiziranega skrajšanja dela več. Če navedeni predlog prodre — potrebna je večina 80% — bo prizadelih okrog 100.000 delavcev.

Sirjenje rumunske železne industrije. Kakor poročajo »Berichte aus den neuen Staaten«, se peča rumunski ministrski svet z mislijo, združiti metalurgično industrijo cele države v eno samo podjetje. Jedro naj bi tvorile železarne v Rečici, Cujuru in Hunyadu, priklopile pa bi se tudi železarne »Astre« v Aradu. Te naj bi se sirišle v eno družbo, v katero bi prinesla država domene in visoke peči v okolici Hunyada. Na ta način bi se ustvaril monopol na polju železne industrije. Dopuslitev inozemskega kapitala ni izključena.

Prva papirnica v Ogrski. — Ogrska »Lloyd« tovarna papirja d. d., ki je pretvorila svojo velikansko tovarno za zrakoplove v Asodu v tovarno papirja, začne v kratkem z obratovanjem. Temeljna glavica bo povišana od 30 na 60 milijonov kron. To bo prva papirnica v zmanjšani Ogrski.

Trgovina.

Pariška sladkorna in produktna borza se zapre. — Kakor poročajo časopisi, so pravkar zaprli pariško sladkorno borzo. Po »Havas« temelji tozadevna naredba na prepričanju, da so zavzeli pogoji, pod katerimi se ondi nihira, radi valutne krize tak značaj, da bi utegnili ogrožati prosto trgovino na domačem trgu in povzročili nenavadno povišanje cen.

Davki in takse.

Prijave točilcev in prodajalcev alkoholnih pijač radi plačila takse za točenje. — Finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani razglašá: Prijave radi odmere takse po tarifni postavki 62. (Uradni list, komad 116, številka 378 iz leta 1923) za leto 1924 in drugo pol-

lečje 1923 treba, ker je rok za to že minul, v izogib kaznim opraviti od 27. februarja 1924 dalje najkasneje v 10 dneh pri pristojnem oddelku finančne kontrole. Seboj ireba prinesli listine o točilni pravici, podatke o dimenzijah točilnih prostorov z verandami, dvoriščem in vrhom v decimetrih, o številu miz, slojev in klopi, o količinah iztočenih pijač po njih vrstah v letu 1923 in o izkupičkih zanje (posebej na drobno, posebej na debelo), izkazila o obrtnih pravicah poslovodje in zakupodajalca in kolek za 5 Din. Ako točilec (prodajalec) absolutno ne more priti, naj pošlje legitimiranega zastopnika z listinami in podatki.

Javne trgovske družbe in dopolnilna prenosna taksa. — Javne trgovske tarife so bile po predpisih, ki so veljali do konca leta 1923, oproščene pristojbinskega namestitka, ako se je glasila družabna pogodba na določeno, petnajst let ne presegajočo dobo ali izrecno na dobo življenja prvotnih družabnikov ali njihovih dedičev. — Po točki 2. uvodne določbe v pripombi 12, k postavki 12, taksne tarife so vse delniške in druge pridobitne družbe in društva, katerih članom pristoji izvesten delež osnovne imovine, zavezane plačevati od svoje nepremične imovine dopolnilno prenosno takso. Sedaj veljavne oprostitve so v oddelku IV. cil. pripombe natančno in taksativno navedene. V oddelku X. cil. pripombe pa je izraženo, da so vsi predpisi poedinih pristojbinskih zakonov o odmerjanju in pobiranju pristojbinskega ekvivalenta prestali veljati dne 1. januarja 1924. Z ozirom na te jasne odredbe zakona ne more biti dvoma, da so zdaj tudi vse pridobitne družbe, katere so bile po točki 1 pripombe k tarifni postavki 106 B e avstrijskega pristojbinskega zakona ekvivalenta oproščene, dopolnilni taksi zavezane. — Je-li zakonodavec prezrl te družbe v oddelku IV. pripombe 12. k postavki 12. taksne tarife med oprostitve sprejeti, ali jih namenoma ni navedel, je brez pomena; nesporni faktum je, da jih ni sprejel in zato tudi o kakih oprostitvi teh družb de lege lata ne more biti govora. — Javne trgovske družbe so torej isto tako kakor ostale pridobitne družbe zavezane dopolnilni prenosni taksi, ako imajo na svoje ime vknjiženo kako nepremičnino in so dolžne do 15. marca t. l. vložiti prijave. Seveda ako so zemljeknjižni lastniki nepremičnine posamezni družabniki in ne družba kot taka, potem tudi družba ni zavezana dopolnilni prenosni taksi. — Pridobitne družbe, katerih članom pristoji izvesten delež osnovne skupne imovine, plačujejo le polovico (0,2%) izmere, ki je določena za imovinske subjekte, katerih članom ne pristoji noben delež osnovne imovine, in če je njih značaj čisto industrijski, celo le četrtino (0,1%). Po točki 3. pripombe k tarifni postavki 106 B e avstrijskega pristojbinskega zakona je nastopila obveznost plačevati ekvivalent v obče šele z začetkom 10. leta od časa, ko je državni zaklad zadobil pravico do redne pristojbine od imovinske pridobitve. Po novem zakonu nastopi obveznost plačevati dopolnilno prenosno takso po določbah oddelkov I. in II. pripombe 12. k tarifni postavki 12. v obče takoj po pridobitvi začetkom njej sledečega trimesečja. Nadaljnja razlika med prejšnjimi in sedanjimi predpisi obstoji v tem, da je bilo po točki 4. pripombe k tarifni postavki 106 B e avstrijskega pristojbinskega zakona plačati za prenos lastnine, užitne ali porabne pravice na ali od ekvivalentnega zavezanca celotno redno pristojbino, dočim je po oddelku III. točka 1 pripombe 12 k tarifni postavki 12 plačati za prenos imovine od osebe, ki je zavezana dopolnilni taksi po točki 1. prvega odstavka te pripombe na osebo, ki ni zavezana tej taksi, le polovico redne prenosne takse in po točki 2. cil. oddelka za prenose od osebe, ki plačujejo dopolnilno takso na prav tako osebo, ni plačati nobene redne takse.

Trboveljski premož in drva

dobavlja

DRUŽBA »ILIRIJA«, LJUBLJANA,
Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.
Plačilo tudi na obroke!

Promet.

Železniški promet na Sušaku. V mesecu januarju t. l. se je odprenilo iz Sušaka 51 tovornih vlakov. Za odpremo je bilo oddanih 262 pošiljk, med temi 82 polnovagonskih tovorov. Na Sušak je došlo 783 pošiljk, od teh 579 polnovagonskih tovorov. Z otvoritvijo prometa z Reko se bo promet na Sušaku morda nekoliko znižal, vendar bo pa Sušak brezdvoma obdržal precejšen del sedanjega prometa in tvoril važno prometno točko naše države tudi v bodočnosti.

Izvoz in uvoz.

Izvoz v letu 1923. Statistična dela o našem izvozu so končana tudi za mesec december leta 1923. V tem mesecu se je izvozilo 247.837 ton blaga v vrednosti 278.150.695 Din, to je za 95.659 ton v vrednosti 549.823.407 več nego v istem času v letu 1922. Celo leto 1923. se je izvozilo 3.025.914 ton blaga v vrednosti 8.048.843.930 Din, to je za 812.033 ton v vrednosti 4.357 milijonov 677.767 Din več nego leta 1922. V odstotkih se je izvoz dvignil glede blaga za 36,67% in glede vrednosti blaga za 118,05%.

IV. Ljubljanski velesjem.

Ljubljanski velesjem in Mariborska razstava. Leta 1922. in 1923. so se vršile v Mariboru Pokrajinske obrtne razstave, katere so pač bile za Maribor kot obmejno mesto z močno razvito obrtjo in deloma tudi industrijo velikega pomena, niso pa imele pričakovane uspeha tako moralnega kot materialnega. Vzroki so bili različni, prireditve so se vršile v majhnem obsegu v šoli, obisk zlo skromen z ozirom na nezadostna sredstva za obssežnejšo reklamo, največ pa je k temu vplival skoroda istočasno se vršeci Ljubljanski velesjem s svojo širokopotezno organizacijo, kateri si je danes kljub svoji mladosti pridobil že evropski sloves, čemur je pripomogel tudi internacionalni značaj. Iz navedenih razlogov, zlasti pa, da se ne cepijo gospodarske sile vsaj v Sloveniji in bi bilo predvsem umestno in koristno za našo industrijo, obrt in trgovino, da se koncentrirajo le na enem samem mestu, je dosednji odbor mariborske razstave, v katerem so bili zastopani najodličnejši mariborski gospodarski krogi, likvidiral razstave za daljšo dobo let in sklenil mariborske pridobitne kroge pritegniti v celoti na Ljubljanski velesjem, ker ima le ta dane vse predpogoje za izvršitev te velike naloge že radi svojih velikopoteznih naprav in centralne prometne lege. Velesjem v Ljubljani leta 1924. bo torej zrcalo napredka celokupne industrije in obrti Jugoslavije, posebno pa bo natančno zarisan ona necepljena Slovenija. Sejmišče bo pač premajhno, da zadovolji vsem zahtevam za prostor, sigurno še bolj kot lansko leto, vendar pa kljub temu velesjemjska uprava ne namerava staviti novih paviljонов vsled današnjih visokih cen slavnih materialij in bravoročasno prijavljene tvrdke, zlasti one inozemstva, natančneje vzela v presojo, zakasnele prijave pa najbrže sploh ne bo zamogla upoštevati. Dnevi od 15. do 25. avgusta bodo zopet nova, še večja manifestacija narodnogospodarske sile in napredka.

Razno.

Delovni čas v Ameriki. O delovnem času v Ameriki priobčuje »Labour Review« uradne podatke, raztezajoče se na vse ameriške industrije in obsegajoče okoli 10 milijonov delavcev, ki kažejo, da niti polovica ameriškega delavstva ne pozna tedna z 48 delovnimi urami. Več nego 50% vseh ameriških delavcev dela več nego 48 ur, 36% celo več nego 54 in 12% več nego 60 ur. V nobeni ameriški industriji se ne dela povprečno 48 ur, pač pa 52, 54 in še več. Niti v težki industriji ni 48-urnega dela na teden. V železni in jekleni industriji, ki šteje okoli pol milijona delavcev, dela samo 19% 48 ur na teden, 4% delajo 48 do 54 ur, 33% 54 do 60 in polnih 44% nad 60 ur. Američan se polasča svetovnega gospodarstva. Američan dela. Američan se smehlja evropskemu prepiru za časa najhujše gospodarske krize, ali je zdravo in koristno par ru-

dnevno več delati ali ne? Kanadski delegat Parson je na konferenci v Washingtonu I. 1919. rekel: »Ako uvedemo splošni osemurni delavnik, dobe ž njim ugodnosti in koristi le najznatnejši narodi. Oni bodo imeli prednost s posejstjo surovin, kapitala in transportnih sredstev in na ta način si zagotove levji delež.«

Statistika delavskega zavarovanja. — Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je v zadnjem času objavil statistiko industrijskih delavcev in trgovskega osebja. Povprečno število zavarovanih delavcev je znašalo v februarju 1923: 389.885, od teh 311.814 moških in 78.071 žensk. Pri okrožnem uradu v Ljubljani je bilo zavarovanih 49.600 delavcev in 17.773 delavk, skupaj 67.373 oseb, kar znači 17,27% vseh zavarovancev.

Tara zabojev, v katerih se razpošiljajo jajca. Minister za finance je z razpisom z dne 13. februarja 1924, št. 6709 odredil, da se izza dne 20. februarja t. l., to je od dne, katerega se je ta razpis objavil v Službenih Novinah, računici za taro pri zabojih, v katerih se običajno razpošiljajo jajca, 20%.

400 milijonov za brezposelne. Glasom Tribune je izdala Čehoslovaška v letu 1923 na podporah brezposelnim okrog 400 milijonov čehoslovaških kron.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza 21. t. m.
 Pšenica: baška, 78-79 kg, 2%, 4 vagoni 315 do 320; 78-79 kg, 2%, 1 vagon 320.
 Turščica: baška, 5 vagonov 235 do 240; marc-april, 100% kasa, 10 vagonov 250; marc-april, 20% kasa, 5 vagonov 247.50; marc-april, 100% kasa, 3 vagoni 230; sremska, duplikat kasa, 3 vagoni 242.50; marc-maj-junij, 15 vagonov, 255 do 260; maj, 100% kasa, 3 vagoni 230. Moka:

baza »0«, 1 vagon 500, »0s«, 4 vagoni, 500 do 505, »2«, 2 vagona 435, »5«, 1 vagon 392.50, »6«, 6 vagonov 310, »6«, po vzorcu, 2 vagona 300. — Tendenca čvrsta.

Zitni trg. Poročila iz inozemstva so precej trdna. Na severoameriških trgih so se simulirala poročila o vremenikih škodah, ki so povzročila nove nakupe. Pripomniti je treba, da cene v Ameriki nikakor niso previsoke. Cene bi le v tem slučaju poskočile, ako bi bila predvidena slaba letina, za kar pa za enkrat še ni nikakega povoda. V Argentini, kjer se je površina posejane koruze precej povečala, je stanje jako povoljno. Kakovost letošnjega pridelka pa je slabša od prejšnjih let. Angleško strokovno časopisje se sklicuje na prevelike zaloge na celem svetu, ki so tudi povzročile nazadovanje obdelovanja v Združenih državah. Tudi v Evropi se to opaža, zlasti na Angleškem, Rumuniji in Bulgariji. Po poročilu mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu je letošnja obdelana površina približno enaka lantski. Zavod preiskuje ob enem vzroke velikega pridelka pšenice v letošnjem letu in prihaja do zaključka, da je izreden slučaj, ker je v vseh državah letina dobro izpadla. Izvozna prepoved za moko na Francoskem je položaj na nemških žitnih trgih učvrstila. O izvajanju te prepovedi pa do sedaj še ni bilo slišati, ker se moka še vedno izvažava v Nemčijo. Posebno povpraševanje se vrši v Nemčiji za ječmen, posebno za boljše vrste. Tendenca ovsava je nazadovala. Vlada namerava dovoliti izvoz ovsava proti kompenzaciji za živila. Izvoz žita v Rumuniji skoro popolnoma počiva, ker so vsa pristanišča na Donavi zamrznjena. Na praških trgih je promet malenkosten. Pšenica nespremenjena, rž se je pocenila, istotako ječmen. Budaštanski trg je v zadnjem času trden. V Jugoslaviji cene nazadujejo.

Tekstilni trg. (Zagreb). Promet v pretečenem tednu je bil precej živahen in se je zlasti tiskanega belega blaga in različnih spomladanskih vrst blaga precej prodalo. Nakup v inozemstvu je z ozirom na momentano ugodno stanje dinarja še precej konvenabel. — Cene so sledeče: Cleo 17 Din; Zora 22; šifon

14-16, batist 23-30; hlačevina 36-40, hlačevina Ia 48-60, Atlas 48-56, moško blago 44-58, Molinos 15-18, žamet 42-48, popelni 75, svila 56, oksford Ia 18, žensko blago, 140 cm 39-48, zefiri laški 14-18, zefiri češki 18 do 20 Din.

Zagrebski tedenski sejem. (20. t. m.). Sejem je bil nekoliko živahnejši nego prošlo sredo. Cene so bile splošno čvrste razen pri teletih in krmi. Za kg žive teže rotirajo: voli I. 15. do 16, II. 12.50 do 13.50, mlada živina 16 do 17.50, krave I. 15 do 17, II. 14 do 14.50, teleta 17.50 do 20, svinje domače I. 26.50 do 27.50, II. 25 do 26, III. 18.75 do 20 Din. Konji: par težkih 20.000 do 30.000 Din, par lahkih 12.500 do 20.000 Din, par fjakerskih 10.000 do 12.000 Din. Krma: seno 87.50 do 112.50, otava 150, detelja 137.50 do 150, slama 85 do 100 Din za 100 kg.

Masť in prekajeno meso. Cene za masť padajo na vseh tržiščih. Tudi na naših tržiščih se to že opaža. Nekatere lovarne so znižale ceno pri kilogramu za 1 Din, druge pa tudi za več; najvišje znižanje znaša 5 Din pri kilogramu. — Cene za domačo svinjsko masť znašajo v Zagrebu 34 do 39 Din, za svežo slanino 33.50, prekajeno slanino 40, pre-

kajene gnjati 48 do 55 in za salamki 90 do 100 Din za kilogram na debcjo. **Zagrebski trg s čevlji** (21. t. m.). Kupuje se zelo malo, ker se pričakuje padec cen radi skoka dinarja. V zadnjem času so se tržili: moški čevlji, visoki, črni, boks po 200 do 350 Din, žolti po 250 do 350 Din, šolni 300 do 400 Din, ženski visoki 170 do 350 Din, šolni 150 do 300 Din, otroški 50 do 250 Din, plateni 100 do 150 Din.

Hmelj.

Pridelovalni stroški v l. 1923. — Enketa izkušenih hmeljarjev je po temeljitem razmotrivanju in na podlagi zanesljivih podatkov dognala višino pridelovalnih stroškov hmelja v letu 1923. —

Kakor znano, je množina pridelanega hmelja v raznih krajih in pri raznih posestnikih relativno zelo različna, to se pravi, da je rodovitnost hmelja zelo nenakana. Najskrbnejše obdelavanje v najboljših legah povzročuje obilokrat veliko razočaranje, ker pridelek daleko zaostaja za pričakovano množino. Dognalo se je, da je l. 1923. dalo 1000 hmelj. rastlin najmanj 80, največ pa po 200 kg suhega hmelja. Pridelovalni stroški so znašali v prvem slučaju 323, v drugem pa 175 K za 1 kg suhega hmelja. — Ker je lani hmelj dal povprečno od 1000 rastlin 140 do 160 kg pridelka, znašali so torej povprečno pridelovalni stroški 200—220 K za 1 kg suhega hmelja.

Dobava, prodaja.

Dobava kolesnih obročev. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje dobavo 20 kom. kolesnih obročev iz bazičnega, martinovega jekla. Pogoji se nahajajo v vpogled vsak delavni dan od 10½ do 12. ure dopoldan pri ekonomskem odelenju (Gospodarska cesta, nasproti velesojni), kateremu je vposlati kolkovane ponudbe do 4. marca 1924.

Dobava osi za vagona. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje dobavo 20 kom. osi za vagona. Pogoji se nahajajo v vpogled vsak delavni dan od 10.—12. ure dopoldne pri ekonomskem odelenju, (Gospodarska cesta), kateremu je vposlati kolkovane ponudbe do 8. marca 1924.

JADRANSKA BANKA
 D. D.
BEOGRAD

Debitna glavica: Din 60,000.000. Rezerve: Din 32,515.000
CENTRALA (ZAČASNO) LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Beograd	Dubrovnik	Korčula	Maribor	Split
Bled	Ercegnovi	Kotor	Metković	Šibenik
Cavtat	Jelsa	Kranj	Prevalje	Zagreb
Celje	Jesenice	Ljubljana	Sarajevo	---

Erzojavni naslov: Jadranska — Amerikanski oddelek — Potniški urad

INOZEMSKA ZASTOPSTVA:

ITALIJA: Banca Adriatica, Trst, Opatija, Zader. — AVSTRIJA: Adriatische Bank, Wien. — JUŽNA AMERIKA: Banco Yougoslavo de Chile, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Porvenir, Puerto Natales.

AFILACIJA: Frank Sakser State Bank, 62 Cortlandt St., New York City.

Banka ima prvovrsne zveze v vseh glavnih mestih sveta in se peča z vsemi bančnimi posli.

RAZPIS.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani bo oddal polom javne ponudne obravnave dela in dobave za izvršitev

osrednje kurjave, prezračevalne in naprave za gorko vodo, potem vodovodna dela ter dela in dobave za opremo kopelji in stranišč v novem uradnem poslopiju na Miklošičevi cesti.

Proračunjena vsota za vsa ta dela in dobave znaša okroglo 2.500.000 Din.

Ponudbe morejo obsegati vsa navedena dela in dobave, nanašali se pa morejo tudi le na osrednjo kurjavo, prezračevalno in napravo za gorko vodo na eni ter na vsa ostala dela in dobave na drugi strani.

Zapečateni, na ovitku z napisom: »Ponudba za izvršitev osrednje kurjave itd.«, oziroma »Ponudba za vodovodna dela itd. v Uradnem poslopiju okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani«, opremljene ponudbe je vložiti najpozneje

do 26. marca 1924 ob 12. uri

pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, Turjaški trg št. 4/I. v Ljubljani.

Ponudbe, ki bi došle pozneje, ne bodo v nobenem slučaju vpoštevane.

Za ponudbe, oddajo in izvršitev razpisanih del merodajni predpisi, pogoji, načrti in proračuni so reflektantom na vpogled pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev med uradnimi urami, oziroma si jih morejo tam nabaviti za napravno ceno.

V Ljubljani, dne 19. februarja 1924.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev
v Ljubljani.

Predsednik:
Dr. GOLJA s. r.

Ravnatelj:
KOCMUR s. r.

**STROJI IN APARATI
ZA SLADOLED.**

TOVARNA ZA HLADILNE
OMARE IN HLADILNE
NAPRAVE

'DRAVA', d. d., Maribor

TELEFON 256.

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

TEODOR KORN
LJUBLJANA
POLJANSKA CESTA ŠT. 3.

Krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov.

Naprava strelododov. — Kopalniške in klosetne naprave.

Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

Ivan Jelačin
Ljubljana

Veletrgovina kolonijalne in špecijske robe

Zaloga sveže pražene kave mletih dišav in rudninske vode

Tečno in solidna posrežba!
"Zahtevajte cenik!"

Priporočamo:

Jos. Petelinc
LJUBLJANA,
Sv. Petra nasip 7.

Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. En gros!

Rabim čimprej

2 drobilnici

(Strassendecker) rabljeni, ako ste pokvarjeni, sporočite, kako poškodbo imata in ceno na Venčeslav Vilar, Ljutomer.

KAMENO SOL

V KOSIH IN ZMLETO NUDI V VSAKI MNOŽINI NAJCENEJE ZA TAKOJŠNJO DOBAVO TVRDKA

TELEFON 327

BRACA OFNER - SOLNI MLIN - NOVISAD

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić in drug
= Ljubljana =
Bohoričeva ulica 24

AVTO

bencin, pnevmatika olje, masl, vse popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z. o. z. v Ljubljani.

Razširjajte „Trgov. list“!

Velika zaloga vsaga

elektrotehničnega materijala

motorjev, svetilnih teles, gradnje elektrarn, instalacija

elektrotehnično podjetje
LEOPOLD TRATNIK
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 23.

Na debelo! Na drobno!

Krompir, zdrav, prebran, kupujem. Pismene ali brzojavne ponudbe z navedbo najnižje cene poslati na **Predojevič, Nova Gradiška**

Nahrbtnike in naramnice

lastnega proizvoda oddaja na veliko 30% ceneje kot iz inozemstva

IVAN SAVNIK, KRANJ
Slovenija.

Na željo se pošljejo vzorci!

„JUGOMETALIJA“
Ljubljana, Kolodvorska ulica 18

izvršuje vsakovrstna naročila za kleparstvo, vodovodne instalacije, kotlarstvo in ključavničarstvo.

Montaža „**TOPLODAROV**“.

Vsa naročila točno in solidno.

Telefon št. 729.

A. VICEL

Maribor, Glavni trg 5

trgovina s hišnimi potrebščinami, emajlirano, pločevinasto in ulično posodo, porcelanaslo, kameninasto in stekleno robo.

Na debelo! Na drobno!

TVRDKA

A. VOLK
LJUBLJANA

Veletrgovina žita in mlevskih izdelkov

priporoča iz svoje zaloge vse vrste pšenične moke najboljših banaških mlinov, orobe, koruzne in ajdove izdelke, kašo, ješprenj, nadalje pšenico, koruzo, oves, fižol in druge poljske pridelke.

Telefon št. 449.
Brzojavi: VOLK.

ZAHTEVAJTE PONUDBE!

Traverze, cement in železne blagajne

pri **FRAN STUPICA**, trgovina z železnino in poljedelskimi stroji.

Ljubljana, Gosposvetska c. 1

10 krat dražje nego z ogljem

Stroški pri vporabi bencina

Vozi brez bencina!

Adaptiraj tvoj avto, traktor ali stabilni motor z patent „**Hag-Generatorjem**“

Prospekt in reference daje

Jugo-Hag
LJUBLJANA, Bohoričeva ulica 24
Telefon št. 560

Stroški pri vporabi oglja

NA VELIKO!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezeno, svilo, tehtnice decimalno in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Radi špedicijskih poslov, carinjenja, tarifiranja in vskladičenja obrnite se na:

„BALKAN“ d. d. za mednarodne Transporte

ki ima podružnice v vseh večjih mestih naše države in afilijacije ter generalna zastopstva v vseh trgovskih centrih kontinenta.

Centrala v Ljubljani, Dunajska cesta 33.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice: Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

Dunajska c. 4 (v lastni stavbi).

KAPITAL in REZERVE Din 17.500.000—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavi: Trgovska

Telefoni: 159, 146, 458

EKSPOZITURE
Konjice
Meža-Dravograd